

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.012.04.2019

Pan Robert Serkis
Wójt Gminy Horyniec-Zdrój
ul. Aleja Przyjaźni 5, 37-620 Horyniec-Zdrój

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/077 - Zapobieganie rozprzestrzenianiu się barszczy kaukaskich w Polsce.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Horyniec-Zdrój, ul. Aleja Przyjaźni 5, 37-620 Horyniec-Zdrój, zwany w dalszej treści „Urzędem” lub „Gminą”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Robert Serkis, Wójt Gminy Horyniec-Zdrój, od 30 listopada 2014 r. Zastępcą Wójta od 1 stycznia 2015 r. jest Pan Janusz Wużyński. W okresie objętym kontrolą, poprzednim Wójtem Gminy Horyniec-Zdrój był Pan Ryszard Urban, od 5 grudnia 2010 r:
Zakres przedmiotowy kontroli	Prawidłowość i skuteczność realizacji działań dotyczących zwalczania barszczy kaukaskich.
Okres objęty kontrolą	Lata 2013-2019 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	Dariusz Herda, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/99/2019 z 12 czerwca 2019 r. (akta kontroli str. 1-5)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA I JEJ UZASADNIENIE

Gmina Horyniec-Zdrój, w okresie objętym kontrolą, nie prowadziła żadnych działań mających na celu identyfikowanie i zwalczanie barszczy kaukaskich³ na jej terytorium. W okresie objętym kontrolą nie odnotowano przypadków występowania tych roślin na nieruchomościach gminnych, jednak w toku kontroli ustalono, że na obszarze Gminy występowały one terenach zarządzanych przez Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Lubaczów.

Przypadki występowania tych roślin, w związku z działaniami kontrolnymi NIK, zidentyfikował także Starosta Powiatu Lubaczowskiego na obszarze sąsiedniej gminy, tj. w miejscowości Basznia Dolna w Gminie Lubaczów.

Nie podejmowano jednak żadnej współpracy mającej na celu zdiagnozowanie potrzeb w zakresie metod i kosztów likwidowania zagrożenia oraz informowania społeczeństwa o niebezpieczeństwie dla zdrowia, związanym z kontaktem z tymi roślinami. W gminie nie opracowywano zasad ewentualnej współpracy w tym zakresie, a zadań dotyczących zwalczania barszczy nie przypisywano konkretnemu pracownikowi Urzędu Gminy.

¹ Dz. U. z 2019 r., poz. 489, dalej: ustawa o NIK.

² NIK formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dla celów kontroli określenie to obejmuje: barszcz Sosnowskiego i barszcz Mantegazziego

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR	Diagnozowanie potrzeb i prowadzenie działań zwalczających barszcze kaukaskie oraz działań informacyjnych dotyczących zagrożenia wynikającego z kontaktu z tymi roślinami.
Opis stanu faktycznego	W okresie objętym kontrolą Gmina Horyniec-Zdrój nie prowadziła żadnych działań mających na celu inwentaryzowanie i zwalczanie barszczy kaukaskich. W Regulaminach Organizacyjnych Urzędu, obowiązujących w okresie objętym kontrolą, nie wyszczególniano takich zadań w zakresie działania poszczególnych komórek organizacyjnych (referatów). Jak wyjaśnił Pan Janusz Wużyński, Zastępca Wójta Gminy - takimi sprawami zajmowałby się ewentualnie Referat ds. Gospodarki i Inwestycji⁵, który prowadzi m.in. sprawy dotyczące ochrony środowiska i leśnictwa, w tym zapewnia niezbędne warunki do ochrony środowiska i dba o utrzymanie czystości i porządku w Gminie. W tym zakresie współpracowałby także Referat Ogólny, który odpowiedzialny jest za ochronę ludności. Nie wyznaczano jednak konkretnej osobie, w zakresie jej obowiązków, zadania polegającego na wykrywaniu, inwentaryzacji i zwalczaniu barszczy kaukaskich oraz informowaniu mieszkańców o zagrożeniu, które te rośliny powodują. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki zgłaszania niebezpieczeństwa dla zdrowia ludzi, wynikającego z występowania roślin barszczu na terenach należących do Gminy Horyniec-Zdrój. (dowód: akta kontroli str. 6-57, 71-72) Urząd w dniu 7 marca 2019 r. informował Wojewodę Podkarpackiego (poprzez platformę ePUAP), że na jej obszarze (obejmującym 203 km²) barszcz Sosnowskiego nie występuje. (dowód: akta kontroli str. 73-74) Gmina nie prowadziła żadnych działań związanych z diagnozowaniem potrzeb dotyczących zwalczania barszczy kaukaskich i nie wdrażała programów i procedur związanych ze zwalczaniem barszczy kaukaskich. W związku z tym - nie ponoszono żadnych nakładów finansowych na takie cele, przez co nie występowało też o ich dofinansowanie przez inne podmioty zewnętrzne (np. fundusze ochrony środowiska itp.). Gmina nie podejmowała uchwał, a Wójt nie wydawał żadnych zarządzeń porządkujących sposób zwalczania barszczy kaukaskich. Gmina nie zawierała też porozumień z sąsiednimi gminami dotyczących zwalczania barszczy kaukaskich. (dowód: akta kontroli str. 71-72)

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych.

Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ w regulaminie organizacyjnym obowiązującym do 31 grudnia 2014 r. był to Referat Rolnictwa, Leśnictwa, Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Planowania Przestrzennego

Z informacji uzyskanych w toku kontroli od Starosty Powiatu Lubaczowskiego dotyczących występowania barszczy i ich zwalczania na obszarze powiatu wynika, że występowanie stanowisk barszczu Sosnowskiego zgłosiły trzy gminy, tj. Cieszanów, Lubaczów i Oleszyce.

Jak podał Starosta około 20 arów barszczu Sosnowskiego zostało zlokalizowanych w miejscowości Basznia Dolna, tj. w bezpośrednim sąsiedztwie Gminy Horyniec-Zdrój.

Starostwo Powiatowe w latach 2013-2019 nie prowadziło żadnych działań dotyczących zwalczania barszczy kaukaskich, w tym także z Gminą Horyniec-Zdrój, która nie zgłaszała w tym czasie ich występowania.

(dowód: akta kontroli str. 65-67)

Z informacji uzyskanych w toku kontroli od Nadleśniczego Nadleśnictwa Lubaczów, dotyczących występowania barszczy kaukaskich i ich zwalczania na terenie będącym w zarządzie Nadleśnictwa wynika, że w oparciu o prowadzone obserwacje terenowe (powierzchnia Nadleśnictwa to 21,3 tys. ha) barszcze kaukaskie występowały na czterech stanowiskach. Wszystkie wskazane miejsca znajdowały się w oddziałach leśnych położonych na terenie gminy Horyniec-Zdrój, tj. trzy w leśnictwie Dziewięcierz (tj. oddział 182b – kilkanaście okazów na powierzchni ok. 0,02 ha, oddziały 183b i 183f – kępa o powierzchni ok. 0,21 ha obejmująca kilkaset okazów oraz oddział 171i – kilkadziesiąt okazów na powierzchni ok. 0,04 ha) i w leśnictwie Werchrata (oddział 27d – 3 pojedyncze okazy).

Nadleśniczy poinformował, że dotychczasowe działania zwalczające polegały na mechanicznym usuwaniu pojawiających się okazów w ramach wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych w uprawach leśnych. W kolejnych latach Nadleśnictwo zamierza zastosować dodatkowe działania przewidziane w „Wytocznych dotyczących zwalczania barszczu Sosnowskiego i barszczu Mantegazziego na terenie Polski” (GDOŚ.2014) - wykopywanie, przykrywanie stanowisk oraz zwalczanie chemiczne.

Nadleśniczy poinformował także, że dotychczas Nadleśnictwo nie współpracowało z Gminą Horyniec-Zdrój ani z innymi jednostkami organizacyjnymi w zakresie zwalczania ww. gatunków inwazyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 68-70)

Oględziny przeprowadzone w dniu 19 czerwca 2019 r. potwierdziły występowanie stanowiska barszczu Sosnowskiego na działce nr 160/1 w obrębie Dziewięcierz, która według danych geodezyjnych Urzędu Gminy Horyniec-Zdrój należy do Lasów Państwowych w zarządzie Nadleśnictwa Lubaczów. Na powierzchni ok. 0,02 ha stwierdzono występowanie kilkunastu okazów roślin, w tym 14 sztuk kwiatostanów. W odległości ok. 15-20 metrów od głównego stanowiska stwierdzono występowanie kilku młodych roślin barszczu Sosnowskiego, po lewej i po prawej stronie drogi szutrowej stanowiącej odgałęzienie drogi wojewódzkiej nr 867, w kierunku Hrebenego (na 64,8 jej kilometrze).

(dowód: akta kontroli str. 58-63)

Kontroler w dniu przeprowadzenia oględzin poinformował Pana Roberta Serkisa Wójta Gminy Horyniec-Zdrój o stwierdzeniu bezpośredniego niebezpieczeństwa dla

zdrowia ludzkiego, związanego z występowaniem na terenie Gminy roślin barszczu Sosnowskiego.

Wójt Gminy Horyniec-Zdrój podjął natychmiastowe działania w celu zapobiegnięcia stanowi zagrożenia poprzez skontaktowanie się z Nadleśnictwem Lubaczów i ustalenie działań zmierzających do usunięcia stanu zagrożenia.

Nadleśnictwo Lubaczów w dniach 24-28 czerwca 2019 r. usunęło rośliny poprzez ich wykopanie i przekopanie terenu (zmielenie). Planowane jest także przykrycie tego terenu folią.

(dowód: akta kontroli str. 64)

Pan Janusz Wużyński, Zastępca Wójta wyjaśnił, że zaskoczeniem dla władz Gminy jest to, że na terenie leśnictwa Dziewięcierz zewidencjonowane są aż trzy stanowiska barszczu Sosnowskiego, w tym jedno o powierzchni ok. 21 arów obejmujące kilkaset okazów tych roślin. Gmina o tym fakcie nie była informowana i nie współpracowano z Nadleśnictwem Lubaczów w zakresie likwidacji roślin.

(dowód: akta kontroli str. 71-72)

Pan Janusz Wużyński wyjaśnił także, że w okresie objętym kontrolą Gmina nie prowadziła jakichkolwiek działań związanych z edukacją dotyczącą zagrożenia związanego z kontaktem z barszczami kaukaskimi i nie oznaczała stanowisk tych roślin ponieważ nie posiadano informacji o ich występowaniu.

(dowód: akta kontroli str. 71-72)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości ze względu na fakt, że Gmina nie posiadała informacji o występowaniu tych roślin na gruntach gminnych.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

W toku kontroli Wójtowi Gminy przekazano informację o stwierdzeniu bezpośredniego niebezpieczeństwa dla zdrowia ludzkiego wynikającego z występowania na terenie Gminy roślin barszczu Sosnowskiego (art. 51 ust. 1 ustawy o NIK). Wójt Gminy Pan Robert Serkis podjął niezwłoczne działania, które doprowadziły do usunięcia niebezpieczeństwa przez zarządcę nieruchomości (Nadleśnictwo Lubaczów), poprzez zniszczenie roślin w toku kontroli NIK.

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się

do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Rzeszów, dnia 2 sierpnia 2019 r.

Kontroler
Dariusz Herda
doradca prawny

/.../

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/.../